MANAGEMENTUL PROIECTELOR EUROPENE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN MOLDOVA: REALITĂȚI ȘI NECESITĂȚI

THE MANAGEMENT OF EUROPEAN PROJECTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN MOLDOVA: REALITIES AND NEEDS

CZU:005.8(4):378(478)
DOI: https://doi.org/10.53783/rgsnrm2025.13

Carolina BUDURINA-GOREACII, doctor în științe politice,
Universitatea de Stat din Moldova,
e-mail: carolina.budurina@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2406-4212

Rezumat

Managementul proiectelor europene reprezintă un factor determinant pentru dezvoltarea și modernizarea învățământului superior din Republica Moldova. Participarea activă a universităților la programe precum Erasmus+, Horizon 2020/Horizon Europe și Marie Skłodowska-Curie Actions a facilitat integrarea treptată în Spațiul European al Învățământului Superior și al Cercetării. Aceste inițiative au sprijinit internaționalizarea cercetării, formarea competențelor instituționale și consolidarea parteneriatelor academice. Printre realizările notabile se evidențiază armonizarea curriculei cu standardele europene, dezvoltarea centrelor de excelență, sporirea mobilității academice și îmbunătățirea guvernanței universitare. Totuși, instituțiile se confruntă cu provocări persistente, precum capacitatea administrativă redusă, birocrația excesivă, lipsa cofinanțării naționale și deficitul de expertiză în scrierea propunerilor competitive. Pentru valorificarea deplină a fondurilor europene, se impune consolidarea capacității instituționale, optimizarea proceselor administrative și stimularea formării profesionale, condiții esențiale pentru integrarea sustenabilă a Republicii Moldova în spațiul educațional și științific european.

Cuvinte cheie: *proiecte europene, educație, cercetare, instituții de învățământ superior, program, modernizare, participare, studenți, profesori*

Summary

The management of European projects is a determining factor for the development and modernization of higher education in the Republic of Moldova. The active participation of universities in programs such as Erasmus+, Horizon 2020/Horizon Europe and Marie Skłodowska-Curie Actions has facilitated the gradual integration into the European Higher Education and Research Area. These initiatives have supported the internationalization of research, the formation of institutional competencies and the consolidation of academic partnerships. Notable achievements include the harmonization of curricula with European standards, the development of centers of excellence, the enhancement of academic mobility and the improvement of university governance. However, institutions face persistent challenges, such as reduced administrative capacity, excessive bureaucracy, the lack of national co-financing and the deficit of

expertise in writing competitive proposals. In order to fully capitalize on European funds, it is necessary to strengthen institutional capacity, optimize administrative processes and stimulate professional training, essential conditions for the sustainable integration of the Republic of Moldova into the European educational and scientific space.

Keywords: *European projects, education, research, high educations institutions, program, modernization, participation, students, teachers*

Învățământul superior din Republica Moldova se află într-un proces continuu de dezvoltare și modernizare, vizând creșterea calității educației, adaptarea programelelor la cerințele pieței muncii și implementarea noilor tehnologii în procesul educațional. Universitățile moldovenești se aliniază standardelor europene prin reforme academice, recunoașterea diplomelor și mobilitatea studenților și cadrelor didactice, facilitând astfel cooperarea internațională și participarea activă în proiecte comune de cercetare și inovare.

Proiectele finanțate din fonduri europene contribuie semnificativ la modernizarea infrastructurii universitare, dezvoltarea capacității de cercetare și implementarea bunelor practici internaționale, devenind un motor al schimbării în sistemul educațional și științific din Republica Moldova.

În particular, programele Erasmus+ facilitează mobilitatea studenților și cadrelor didactice, promovând schimbul de experiență și dezvoltarea competențelor în învățământul superior. Conform informaţiilor dispobibile, Universitatea de Stat din Moldova (USM) a fost eligibilă în cadrul programului Erasmus+ din anul 2015 pentru mobilităţi academice. În același timp, programele Horizon 2020 și Horizon Europe sprijină cercetarea și inovarea prin finanțarea proiectelor științifice și tehnologice cu impact european și global. Pe de altă parte, programul Marie Skłodowska-Curie oferă oportunități de formare și carieră pentru cercetători, stimulând mobilitatea internațională și colaborarea între instituții academice și de cercetare. Aceste programe contribuie la integrarea Republicii Moldova în Spațiul European al Educației și Cercetării. Ele reprezintă un motor important pentru modernizarea educației și cercetării în țară.

În ultimii ani Universitatea de Stat din Moldova sprijină internaționalizarea cercetării prin dezvoltarea competențelor instituționale și consolidarea parteneriatelor academice cu instituții europene și internaționale. Aceste eforturi contribuie la integrarea cercetării moldovenești în Spațiul European al Educației și Cercetării.

Iată câteva exemple concrete de proiecte și parteneriate derulate de Universitatea de Stat din Moldova (USM) în domeniul internaţionalizării cercetării şi al colaborărilor academice:

- USM este partener în proiectul INTERSMARTS – „Interdisciplinary Solutions for Smart Sustainable Tourism and Services for Blue Growth in

the Black Sea Basin". Colaborarea implică instituţii din Bulgaria, Grecia, Turcia şi altele, vizând turismul durabil şi economia „blue".

- USM a semnat un memorandum de înţelegere cu Universitatea Națională din Maldive (MNU) pentru colaborare în educaţie şi cercetare internaţională — schimburi, stagii, proiecte comune în domeniul jurnalismului, media digitală şi multimedia.

În Republica Moldova, instituțiile de învățământ superior din Moldova adaptează programele de studii la standardele europene, crescând calitatea procesului educațional și implementând bunele practici ale învățământului superior european. Această abordare asigură alinierea universităților la cerințele Spațiului European al Educației și Cercetării. Observăm, totodată, că universitățile din Moldova sprijină dezvoltarea infrastructurii academice și extinderea capacităților de cercetare și inovare, modernizând laboratoarele, facilitățile de studiu și centrele de cercetare, pentru a crea un mediu competitiv și conectat la standardele europene. Aceste măsuri permit universităților să participe activ la proiecte internaționale și să stimuleze inovația în diverse domenii.

Cu referire la Universitatea de Stat din Moldova, vom enumera unele practici de succes privind dezvoltarea infrastructurii academice şi extinderea capacităților de cercetare în cadrul instituției. Astfel, USM a beneficiat de un proiect finanțat de Banca Mondială în cadrul Proiectului „Învățământul Superior din Moldova" — infrastructura digitală a universității a fost modernizată (inclusiv un centru de date, reţea internă, dotări pentru acces la resurse europene) pentru a asigura conectivitate mai bună şi aliniere la standarde europene. Sub acelaşi proiect, USM urmează să modernizeze 52 de laboratoare şi săli de curs, în vederea creării unor condiţii de studiu la standarde europene. La nivelul cercetării, spre exemplu, Institutul de Zoologie al Universităţii de Stat din Moldova, a lansat un proiect de modernizare a spațiilor administrative şi sălilor de conferinţe, pentru a îmbunătăţi capacităţile instituționale de cercetare-inovare.

Sub aspect investitțional, USM a reușit să primească două granturi în valoare totală de ≈ 5,580 milioane euro pentru implementarea unor sub-proiecte investiţionale în cadrul proiectului „Învăţământul Superior din Moldova", finanţat de Banca Mondială. În cadrul aceluiaşi proiect, infrastructura digitală a USM a fost modernizată: un centru de date dotat cu echipamente performante, aule moderne etc.

În anul 2025, guvernul a aprobat o finanţare suplimentară de ≈ 37,8 milioane euro pentru universităţile din Moldova, inclusiv USM, pentru modernizare infrastructurală, dotarea laboratoarelor, cămine studenteşti etc. Astfel, pentru anul 2025, USM a primit finanţare de 3,36 milioane lei pentru renovarea unui cămin şi vestiarelor pe strada 31 August 1989 în Chişinău. Totodată, USM a obţinut şi finanţare pentru un sub-proiect „Modernizarea procesului de formare profesională

la specialităţile Informatică şi Informatică Aplicată” – cu acord de sub-finanţare semnat pe 27 noiembrie 2023.

Continuând pe aceeași ordine de idei, evidențiem și eforturile instituțiilor de învățământ din Moldova de a stimula creșterea mobilității studenților și a cadrelor didactice prin participarea la programe internaționale precum Erasmus+, facilitând astfel, schimbul de experiență, efectuarea stagiilor și colaborărilor cu universitățile partenere din Europa. Aceasta contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale și academice, precum și la integrarea instituției în rețelele internaționale de învățământ superior.

Enumerăm câteva statistici relevante privind programul Erasmus+ în Republica Moldova, care pot fi utile pentru cercetarea noastră:

1. În peste 20 de ani de activitate a programului Erasmus+ în Republica Moldova, mai mult de 5 000 de studenţi şi cadre didactice de la USM au beneficiat de mobilitate academică [8]. În perioada 2014-2020, într-o altă sursă, atestăm că universitățile au realizat peste 3 600 de mobilităţi academice pentru studenţi şi cadre universitare [5]. Totodată, pentru desfășurarea cu success a acestui program, bugetul Erasmus+ pentru perioada 2021-2027 a crescut la circa 26,2 miliarde EUR, comparativ cu circa 14,7 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020.
2. Până în prezent în Moldova au fost implementate 83 de proiecte Tempus (între 1994 şi 2013) în domeniul învăţământului superior [3], iar pentru perioada 2023, în selecţia aplicațiilor pentru Erasmus+ s-au aprobat 6 proiecte CBHE (Capacity Building in Higher Education) pentru instituţii din Moldova, plus 3 proiecte de formare profesională (CBVET) şi 4 proiecte Jean Monnet [6].

Pornind de la aceste statistici, câteva aspecte merită evidenţiate:

- Statistica că peste 5 000 de beneficiari (studeniţi şi cadre) au participat la mobilităţi în decurs de 20 de ani indică un impact real al programului Erasmus+ în Moldova. Totodată, pentru USM, acest fapt sugerează posibilitatea de a valorifica şi mai mult această infrastructură de mobilitate. Cu toate acestea, cifra de 5 000 pe 20 de ani reflectă un ritm relativ modest — ceea ce înseamnă că USM ar putea avea spaţiu de creştere substanţială dacă îşi mobilizează resursele şi strategiile de internaţionalizare.
- Mobilizarea de peste 3 600 de mobilităţi în perioada 2014-2020 arată că universităţile moldoveneşti s-au adaptat parţial la oportunităţile Erasmus+. Pentru USM, este important să analizeze dacă propria cotă de mobilităţi este proporţională cu volumul total naţional şi dacă există sectoare sau departamente care sunt supra-sau sub-reprezentate. Deşi mobilităţile sunt numeroase, ele pot să nu fie echilibrate între studenți, cadre didactice sau între discipline.

- Numărul relativ modest de proiecte CBHE aprobate (6 în 2023) pentru Moldova sugerează că instituţiile — printre care ideal ar putea fi şi USM — încă se află într-o fază de consolidare a competenţei de a aplica, coordona şi implementa proiecte majore de cooperare internaţională. Pentru USM, aceasta înseamnă că trebuie să îşi întărească echipele de proiect, să dezvolte experienţă de coordonare şi să acceseze roluri mai active (nu doar de partener) în consorţii europene.
- Creşterea bugetului Erasmus+ pentru 2021-2027 (26,2 miliarde EUR) reprezintă o oportunitate importantă pentru universităţi precum USM, oferind un cadru financiar mai larg şi priorităţi noi (inclusiv digitalizare, incluziune, tranziţie verde). Totuşi, faptul că bugetul este mai mare nu garantează automat acces crescând pentru fiecare instituţie; competiţia se intensifică. USM va trebui să adopte strategii proactive şi să se alinieze la teme prioritare (de ex: digitalizare, inovare, sustenabilitate) pentru a profita de acest buget.
- Deşi proiectele Tempus au fost 83 în total, între 1994 şi 2013 - ceea ce indică o înscriere timpurie a Moldovei în parteneriate europene - evoluţia ulterioară spre CBHE şi proiecte mai complexe este esenţială. Pentru USM, este important de evaluat dacă participarea lor la programul Tempus a fost valorificată ca bază pentru implicare ulterioară, şi dacă lecţiile/modelele de bune practici de atunci au fost integrate. Dacă nu, există riscul de a „reprinde" procesul de la un nivel inferior.

În final, pentru Universitatea de Stat din Moldova, aceste statistici oferă atât un diagnostic de stare, cât şi un punct de plecare strategic. În mod pozitiv, există o infrastructură de participare la Erasmus+ la nivel naţional, iar USM poate valorifica acest context. În mod critic, însă, ritmul de creştere, nivelul de coordonare şi adaptarea la priorităţile programului rămân provocări. Prin urmare, USM ar trebui să evalueze intern nivelul actual de mobilitate (studeni şi cadre didactice) şi să stabilească obiective cuantificabile de creştere; să dezvolte capacitatea de scriere, gestionare şi coordonare de proiecte europene pentru a creşte parteneriatele şi rolul de lider; să identifice discipline şi departamente care au potenţial ridicat pentru mobilitate şi proiecte, dar sunt sub-reprezentate, şi să le susţină strategic; să alineze profilul instituţional (infrastructură, digitalizare, guvernanţă, internaţionalizare) la priorităţile programului Erasmus+ 2021-2027 pentru a mări şansele de accesare de finanţare; să monitorizeze sustenabilitatea rezultatelor din mobilități şi proiecte — adică nu doar accesarea fondurilor, ci valorificarea lor în strategie instituţională pe termen mediu şi lung.

Universitățile din Moldova promovează un management performant, bazat pe transparență și responsabilitate instituțională, prin implementarea unor proceduri clare de guvernanță, monitorizarea rezultatelor academice și financiare și raporta-

rea periodică către studenți, cadre didactice și autorități. Această abordare consolidează încrederea comunității academice și facilitează participarea instituției la proiecte internaționale și programe europene.

Pe de altă parte, instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova se confruntă cu un set complex de provocări care afectează semnificativ capacitatea lor de a se integra pe deplin în spațiul european al educației și cercetării. Una dintre cele mai stringente probleme este capacitatea administrativă redusă, manifestată prin lipsa unor structuri interne specializate în managementul proiectelor internaționale și în implementarea standardelor de guvernanță universitară practicate la nivel european. În multe universități, echipele administrative sunt suprasolicitate, iar responsabilitățile legate de elaborarea, monitorizarea și raportarea proiectelor sunt adesea asumate de cadre didactice, ceea ce duce la o ineficiență structurală și la scăderea calității procesului de implementare.

Totodată, birocrația excesivă continuă să fie un obstacol major în gestionarea proiectelor europene. Procedurile administrative rigide, lipsa unui cadru legislativ adaptat cerințelor parteneriatelor internaționale și dificultățile de coordonare între ministere, agenții și universități generează întârzieri semnificative în procesul de aprobare și derulare a proiectelor. În acest sens, universitățile din Republica Moldova se confruntă frecvent cu discrepanțe între ritmul rapid al programelor europene și capacitatea sistemului public de a răspunde acestor exigențe.

Un alt aspect critic îl constituie lipsa cofinanțării naționale, care limitează accesul universităților la proiecte internaționale ce solicită contribuții financiare proprii sau susținerea financiară a anumitor activități complementare. În timp ce în statele membre ale Uniunii Europene guvernele asigură mecanisme de cofinanțare prin fonduri publice dedicate, în Republica Moldova resursele bugetare destinate acestui scop sunt minime sau inexistente. Această situație face ca instituțiile să depindă în mare măsură de finanțarea externă nerambursabilă, ceea ce reduce sustenabilitatea inițiativelor după încheierea proiectelor.

De asemenea, expertiza insuficientă în elaborarea și managementul propunerilor pentru proiecte internaționale reprezintă un obstacol semnificativ în procesul de integrare europeană. În pofida eforturilor de formare continuă, mulți cercetători și administratori universitari nu dețin competențele necesare pentru a dezvolta propuneri competitive conform cerințelor programelor precum *Horizon Europe* sau *Erasmus+ Capacity Building in Higher Education (CBHE)*. Acest deficit de expertiză explică parțial de ce universitățile din Republica Moldova sunt adesea partenere secundare, și mai rar coordonatoare, în consorțiile internaționale.

Un exemplu ilustrativ îl constituie Universitatea de Stat din Moldova (USM), care a reușit, în ultimii ani, să participe la mai multe proiecte europene în domeniul digitalizării educației și al internaționalizării curriculare, însă aceste inițiative au fost posibile mai ales datorită colaborărilor cu universități din România și din sta-

tele Uniunii Europene. În mod similar, Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM) a beneficiat de proiecte Erasmus+ dedicate modernizării programelor de inginerie și formării competențelor digitale, însă procesul de implementare a fost adesea afectat de constrângeri administrative și de lipsa unui cadru național coerent de sprijin.

În același timp, instituții precum Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM) sau Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți au demonstrat progrese notabile în consolidarea parteneriatelor internaționale și în crearea unor birouri de proiecte dedicate. Totuși, aceste exemple rămân izolate și depind de inițiative individuale, nu de o politică sistemică de susținere a participării la programele europene.

În consecință, se conturează o discrepanță structurală între aspirațiile de integrare europeană a universităților moldovenești și capacitatea lor reală de a concura în mod egal cu instituțiile similare din spațiul Uniunii Europene. Deși există o deschidere tot mai mare spre cooperare internațională și o conștientizare a beneficiilor proiectelor europene, ritmul de modernizare și internaționalizare a învățământului superior din Republica Moldova este adesea încetinit de aceste limitări interne.

Astfel, pentru a depăși aceste obstacole, este necesară o strategie națională coerentă de dezvoltare a capacității instituționale, care să includă formarea personalului în domeniul managementului proiectelor, reducerea birocrației, stimularea cofinanțării publice și consolidarea culturii organizaționale orientate spre performanță și transparență. Numai printr-o abordare sistemică, universitățile din Republica Moldova vor putea transforma participarea la proiectele europene dintr-o oportunitate punctuală într-un mecanism sustenabil de modernizare și integrare europeană.

Exemplu 1: Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM). UTM a lansat proiectul „NEEDEDU 4.0 – *EnhaNcing MEchanical Engineering EDUcation in Moldova for Industry 4.0* (cod 101128623) în cadrul programului Erasmus + KA2, coordonat de UTM în parteneriat cu universităţi din Moldova şi Europa. Proiectul are ca obiectiv transformarea educaţiei inginereşti în Moldova în contextul Industrie 4.0, modernizarea curriculum-ului şi dezvoltarea laboratoarelor virtuale [10]. Totodată, UTM a organizat în 24 aprilie 2024 o sesiune de training pentru ~30 de colaboratori, cu tema „Turning Research Problems into Project Ideas", pentru a-şi consolida capacitatea de a participa la apeluri în cadrul programului Horizon Europe [11]. Acest exemplu arată că UTM abordează atât partea de infrastructură (modernizarea învăţământului inginereşti), cât şi partea de capacitate instituţională (formare, scriere de propuneri) — ceea ce corespunde cu provocările menţionate anterior.

Exemplu 2: Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău (UPSC). UPSC este parte din proiectul „UPGRADE – Enhancing graduates' em-

ployability tracking in Moldova (cod 101129166) în cadrul Erasmus+. În perioada 27–29 martie 2024 instituţia a găzduit un atelier de lucru în cadrul acestui proiect, având alături parteneri universitari din Moldova, România, Spania, Germania etc. [1] De asemenea, proiectul „COMPASS – Towards European University Lifelong Learning Model in Moldova" (cod 597889-EPP-1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP) derulat anterior a fost finalizat de UPSC în colaborare cu alte universităţi din Moldova şi Europa, orientat spre învăţarea continuă şi adaptarea modelului universitar moldovenesc la standarde europene [2]

Aceste exemple evidenţiază eforturile din domeniul educaţiei universitare (nu doar inginerie), dar şi faptul că universităţile moldoveneşti lucrează în consorţii internaţionale — ceea ce reflectă progresul, dar şi complexitatea transformării instituţionale.

Exemplu 3: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu" din Cahul (USCH). USCH are acorduri de colaborare internaţională extinse şi este implicată în proiecte Erasmus+ de mobilitate: de exemplu, în cadrul „Erasmus Mundus Action 2 – Strand 1 LOT7: Belarus, Moldova & Ukraine" (începând din 2007), au fost realizate ~75 de mobilităţi pentru cadre didactice şi studenţi. Din 2015, în cadrul programului Erasmus+ au fost realizate ~25 mobilităţi [3]. Mai recent, USCH a găzduit în 19–20 iunie 2025 reuniunea consorţiului internaţional al proiectului „DIGITRANS – Digital transformation of HEIs education process in Ukraine and Moldova for sustainable engagement with enterprises"[7]. Acest exemplu arată cum o universitate mai puţin centrală (din regiunea Cahul) este implicată concret, dar implicarea la nivel de coordonare şi influenţă este probabil mai redusă decât a instituţiilor mari — ceea ce confirmă ideea de „capacitate administrativă redusă".

Exemplu 4: Participarea naţională şi statistică. Conform unui articol al programului Erasmus+ în Republica Moldova, până în 2024 au fost implementate 83 de proiecte Tempus, 35 de proiecte de tip Capacity Building în învăţământul superior, 37 de proiecte Jean Monnet, precum şi peste 5000 de studenţi şi profesori beneficiari ai mobilităţii [8].

De asemenea, în selecţia CBHE 2025, din 173 de proiecte aprobate la nivel european, nu mai mult de patru implică universităţi din Republica Moldova: „AGROPATH", „EDUVET", „IRO4ALL", „SacredTravels4Growth". [9]

Această statistică subliniază două aspecte: pe de o parte există activitate semnificativă; pe de altă parte, cota de coordonare şi de iniţiativă a instituţiilor moldoveneşti este relativ mică — ceea ce reconfirmă provocarea expertizei şi resurselor instituţionale.

Aceste exemple oferă un tablou mai concret al situaţiei din Republica Moldova şi permit câteva observaţii critice:

1. Progres real, dar inegal: Există universităţi care se angajează activ (ex: UTM, UPSC, USCH) şi se înscriu în proiecte europene moderne, atât de

mobilitate, cât şi de reformă curriculară sau infrastructură. Totodată, există un număr limitat de instituţii care ajung să coordoneze proiecte majore (ex: UTM coordonează NEEDEDU 4.0).

2. Rol redus de lider/coordonator: Deşi universităţile au acces la parteneriate, foarte puţine „iau conducerea" (leadership-role) în consorţii internaţionale, ceea ce reflectă limitări în capacitatea de proiectare, negociere şi implementare. Exemplul selecţiei CBHE 2025 (doar 4 proiecte cu implicare moldovenească) este elocvent.
3. Necesitatea creşterii capacităţii administrative şi a formării: Prin exemplele de training organizate la UTM sau la USC (seminar pentru scriere de propuneri, etc.) se evidenţiază că instituţiile recunosc necesitatea consolidării competenţelor interne. Însă aceste eforturi sunt relativ recent iniţiate şi trebuie scalate.
4. Integrarea infrastructurii, curricula şi relevanţa programelor: Proiecte precum NEEDEDU 4.0 (adaptarea curricula la Industry 4.0) sau DIGITRANS (transformare digitală în HEIs) arată orientarea către nevoile actuale ale pieţei muncii şi societăţii. Totuşi, modernizarea infrastructurii şi adaptarea la standarde europene rămân provocări majore pentru multe instituţii.
5. Sustenabilitate şi cofinanţare: Chiar dacă au fost obţinute finanţări europene, sustenabilitatea rezultatelor şi implicarea cofinanţării naţionale rămân aspecte sensibile. De exemplu, faptul că doar câteva proiecte CBHE au fost aprobate în 2025 poate reflecta şi lipsa unui ecosistem robust de sprijin şi finanţare la nivel naţional.

Totuşi, este lăudabilă intenția universităților de a urmări optimizarea proceselor administrative, dezvoltarea abilităților profesionale ale personalului și gestionarea eficientă a fondurilor europene, pentru a spori performanța instituțională și a facilita participarea activă la proiecte internaționale și programe europene de cercetare și educație. Aceste măsuri contribuie la creșterea transparenței, responsabilității și sustenabilității instituției.

În particular, *optimizarea proceselor administrative* se referă la:

- Digitalizarea documentelor și implementarea unui sistem electronic de management al universității pentru reducerea birocrației și accelerarea fluxului informațional.
- Simplificarea procedurilor de aprobare și de raportare internă, cu ghiduri și proceduri standardizate.
- Crearea unui departament dedicat monitorizării și evaluării performanței administrative.

Ce ține de *dezvoltarea abilităților profesionale*, universitățile urmăresc:

- Organizarea cursurilor de formare și workshop-uri pentru cadrele didac-

tice și personalul administrativ în management de proiect, legislație europeană și bune practici instituționale.
- Facilitarea participării angajaților la programe internaționale de training (Erasmus+, Horizon Europe, Marie Skłodowska-Curie Actions).
- Crearea unui sistem de mentorat pentru îmbunătățirea competențelor în scrierea propunerilor și gestionarea proiectelor.

Dacă ne referim la gestionarea eficientă a fondurilor europene, atunci este necesară în continuare:

- Înființarea unui birouri de proiecte europene care să ofere suport pentru pregătirea aplicațiilor și monitorizarea implementării proiectelor.
- Elaborarea unor ghiduri interne și proceduri transparente pentru raportarea și auditarea fondurilor.
- Promovarea colaborării între departamente pentru utilizarea optimă a resurselor și prevenirea pierderilor sau cheltuielilor nejustificate.

În particular, Universitatea de Stat din Moldova urmărește creșterea participării la proiecte strategice, consolidarea cooperării cu universități europene și integrarea durabilă în Spațiul European al Educației și Cercetării. Aceste eforturi vizează creșterea vizibilității internaționale a instituției, stimularea cercetării colaborative și alinierea programelor academice la standardele europene.

Universitățile contemporane se află într-un proces continuu de transformare, determinat de dinamica accelerată a mediului social, tehnologic și economic. În acest context, pentru a-și menține relevanța și competitivitatea, aceste instituții trebuie să funcționeze ca organizații flexibile, capabile să se adapteze rapid și eficient la schimbare. Astfel, investițiile în consolidarea capacității instituționale devin o condiție esențială pentru modernizarea universitară și pentru redefinirea rolului universității în societatea cunoașterii.

Modernizarea infrastructurii educaționale – prin dezvoltarea laboratoarelor, bibliotecilor digitale, spațiilor de învățare interactive și facilităților de cercetare – reprezintă, fără îndoială, primul pas în direcția unei universități performante. Totodată, digitalizarea proceselor academice, prin implementarea platformelor electronice destinate managementului universitar și prin promovarea resurselor educaționale deschise, contribuie la creșterea eficienței administrative și la extinderea accesului la cunoaștere. În același timp, formarea continuă a cadrelor didactice și administrative se impune ca un element strategic al dezvoltării instituționale, întrucât profesionalizarea resursei umane garantează adaptarea la noile paradigme pedagogice și tehnologice. De asemenea, îmbunătățirea guvernanței universitare, prin adoptarea unor practici transparente, participative și orientate spre performanță, consolidează credibilitatea și autonomia instituției.

Aceste investiții nu se reduc la o modernizare tehnologică, ci presupun o veritabilă reconfigurare structurală a modului în care universitatea se raportează la

misiunea sa educațională și socială. În acest context, universitatea devine nu doar un spațiu de formare profesională, ci un actor activ în rețelele globale de cercetare, inovare și cooperare, contribuind la transferul de cunoștințe și la consolidarea capitalului uman.

Proiectele europene joacă un rol fundamental în acest proces, acționând ca motoare ale transformării universitare. Astfel, programele inițiate de Uniunea Europeană – precum Erasmus+, Horizon Europe sau Fondurile Structurale și de Investiții Europene – oferă universităților nu doar resurse financiare, ci și oportunități de parteneriat, schimb de bune practici și dezvoltare strategică. Erasmus+ contribuie la creșterea mobilității academice și la consolidarea colaborării interuniversitare, Horizon Europe stimulează cercetarea și inovarea prin parteneriate între mediul academic și industrie, iar fondurile structurale sprijină dezvoltarea infrastructurii, digitalizarea și internaționalizarea universităților.

Impactul acestor inițiative este semnificativ, întrucât ele duc la creșterea calității procesului de învățământ, la intensificarea cercetării de excelență și la consolidarea vizibilității internaționale a instituțiilor participante. Totodată, aceste programe contribuie la profesionalizarea administrației universitare și la adoptarea unei culturi organizaționale bazate pe rezultate. Deși implementarea proiectelor europene aduce beneficii evidente, nu trebuie ignorate provocările inerente procesului: birocrația excesivă, dificultățile de menținere a rezultatelor pe termen lung și nevoia unei culturi instituționale orientate spre planificare strategică și evaluare continuă pot limita impactul real al acestor programe dacă nu sunt gestionate eficient.

Privind spre viitor, proiectele europene deschid universităților oportunități majore de dezvoltare și repoziționare strategică. Ele favorizează procesul de internaționalizare, prin atragerea studenților, cercetătorilor și cadrelor didactice din diverse spații culturale, consolidând astfel dimensiunea interculturală și globală a educației. În același timp, integrarea în rețele academice internaționale facilitează schimbul de cunoștințe și bune practici, accesul la infrastructuri de cercetare performante și crearea de consorții interdisciplinare. În consecință, aceste procese generează o cultură a inovației și a adaptabilității, indispensabilă într-o economie bazată pe cunoaștere și pe competitivitate globală.

Mai mult, proiectele europene promovează sustenabilitatea și responsabilitatea socială, încurajând implementarea unor inițiative care contribuie la dezvoltarea durabilă și la incluziunea socială. Astfel, universitățile nu mai sunt simple centre de educație și cercetare, ci devin instituții ancorate în comunitate, implicate activ în soluționarea problemelor sociale, economice și culturale.

În concluzie, proiectele europene se constituie într-un pilon esențial al modernizării universitare, oferind cadrul și instrumentele necesare pentru transformarea profundă a instituțiilor de învățământ superior. În acest context, ele nu trebuie

privite doar ca surse de finanțare, ci ca veritabile catalizatoare ale schimbării, capabile să orienteze universitățile către excelență, competitivitate și responsabilitate socială. Deși provocările sunt multiple, valorificarea inteligentă și sustenabilă a acestor oportunități permite universităților din țara noastră să devină actori centrali ai unei societăți bazate pe cunoaștere, inovație și progres durabil.

Referinţe bibliografice

1. Activități din cadrul proiectului Erasmus+, UPGRADE. Publicat pe 01.04.2024 [online] https://utm.md/en/blog/2024/04/26/utm-organizes-training-session-to-strengthen-participation-capacities-in-horizon-europe-projects/ (accesat 27.10.2025)
2. Conferință de finalizare, proiectul „Către modelul universitar european de învățare continuă în Moldova". Publicat pe 09.10.2022. [online] https://upsc.md/2022/10/09/conferinta-de-finalizare-proiectul-catre-modelul-universitar-european-de-invatare-continua-in-moldova/ (accesat 02.11.2025)
3. Erasmus+. [online] https://www.usch.md/erasmus (accesat 15.10.2025)
4. Erasmus+ Programme in the Republic of Moldova https://erasmusplus.oead.at/fileadmin/Dokumente/erasmusplus.at/Aktuelles/2016/20161018_Information_days_Graz/Praesentation_NEO_Moldawien.pdf (accesat 03.11.2025)
5. Launch of the new Erasmus+ Programme 2021-2027 in the Republic of Moldova, funded by the European Union. Publicat pe 13.07.2021 [online] https://eu4moldova.eu/en/launch-of-the-new-erasmus-programme-2021-2027-in-the-republic-of-moldova-funded-by-the-european-union/ (accesat 01.10.2025
6. Results of the Erasmus+ 2023 call selection for the Republic of Moldova. Publicat 01.10.2023 [online] https://eu4moldova.eu/en/results-of-the-erasmus-2023-call-selection-for-the-republic-of-moldova/ (accesat 05.10.2025)
7. Reuniunea consorțiului internațional DIGITRANS – cooperare internațională pentru educație digitală sustenabilă 19-20 iunie 2025, Cahul, Republica Moldova [online] https://www.usch.md/ (accesat 17.10.2025)
8. The Erasmus+ Programme marked 30 years of activity in the Republic of Moldova. Publicat pe 03.12.2024. [online] https://eu4moldova.eu/en/the-erasmus-programme-marked-30-years-of-activity-in-the-republic-of-moldova/(accesat 29.10.2025)
9. The National Erasmus+ Office in the Republic of Moldova has announced the results of the CBHE 2025 project selection. Publicat la 13.10.2025.

https://kdu.md/en/item/8724-the-national-erasmus-office-in-the-republic-of-moldova-has-announced-the-results-of-the-cbhe-2025-project-selection (accesat 05.11.2025)
10. UTM Launches Neededu 4.0 Erasmus+ Project: Engineering Education 4.0 For Moldova [online] https://neededu.utm.md/utm-launches-neededu-4-0-erasmus-project-engineering-education-4-0-for-moldova/ (accesat 30.10.2025)
11. UTM Organizes Training Session to Strengthen Participation Capacities in Horizon Europe Projects. Publicat pe 26.04.2024. [online] https://utm.md/en/blog/2024/04/26/utm-organizes-training-session-to-strengthen-participation-capacities-in-horizon-europe-projects/ (accesat 15.10.2025)